

# KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“,  
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:  
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,  
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.  
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g  
Za Jugoslavijo  
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

## Vojvoda Bernhard.

„Und wenn man im Auslande diesem deutschen Fürsten slawische Gesinnung und slawische Denkart unterschieben will, so werden wir gegen eine derartige schmutzige Handlungsweise mit aller Kraft ankämpfen.“ (Iz govora dež. glavarja povodom odkritja spomenika vojv. Bernhardu dne 15. avgusta.)

V Celovcu stoji izza treh tednov na starem trgu spomenik vojvode Bernharda Koroškega, ustanovitelja Celovca. Spomenik je brezdvomno posrečen; kaže vojvodo plemenitih potez, v knežji halji, naslonjenega na meč. Umetnik je moral biti oni, ki ga je izdelal, ker se je izborno vživel v zgodovinsko osebo vojvode, ki je bil kot malokteri drugih pravicoljuben in vnet za dobro stvar, pravi voditelj viteštva in vojaštva svoje dežele, najvišji sodnik in posredovalec med ljudstvom dveh narodov, varuh in zaščitnik cerkvam in revežem. — Dokler so bili Slovenci samostojni, so imeli vojvode slovenskega rodu. Ko pa so morali koroški Slovenci svojo prošnjo na Bavorce za pomoč proti Avarom tako drago plačati, da so morali žrtvovati svojo neodvisnost in so zagospodarili nad Slovenci kot pomočniki in zavezniki poklicani Bavarci, so Slovenci dobili prve nemške kneze. Dežela je bila tedaj slovenska in njen slovenski značaj so upoštevale tudi nemške dinastije Epenštajncev in Španhajmov, ki so zasedle prestol prejšnjih slovenskih knezov. Na njihovem dvoru je bil slovenski jezik udomačen in spoštovan kot jezik večine koroškega ljudstva. Eden najslavnejših in za deželo najzaslužnejših nemških vojvod iz rodu Španhajmov je bil Bernhard, ki ga zgodovina imenuje Koroškega.

V Strassburgu se je mudil tedaj, ko so ga dohiteli koroški poslanci z novico, da se je njegov prednik Ulrik zaradi bolezni odpovedal vojvodstvu. Bernhard se je takoj odpravil domov in plemstvo ga je z radostjo sprejelo v gradu Sokolovem (Himmelberg). Po starodavnem običaju je bil nato umeščen na knežjem kamnu pri Krnskem gradu in je kot knez nastopil vladno v deželi. Čeprav je moč naseljenega nemštva že precej narastla, je veljal koroški vojvoda še vedno za slovenskega kneza. V slovenskem jeziku je prisegel in bil s slovenskim obredom umeščen. To sicer skuša par lokalnih sedanjih „zgodovinarjev“ utajiti, ker jim je slovensko umeščenje napoti; tem gospodom, ki se deloma morda bolj razumejo na zbiranje pravljic, je moral zaupati deželni glavar, da je rabil besede, ki bi jih knez miru nikdar ne bil izrekel, še manj pa, da bi uporabil tako slavnost za neverjeten napad na domače Slovence, ki v malem posnemajo to, kar leto za letom zagovarja in izjavi nemški narod s tem, da neguje in pospešuje kulturne stike vseh svojih delov ne glede na državne meje.

Opat Ivan Vetrinjski opisuje umeščenje kneza še iz poznejše dobe in pravi: Ako se je kdo v navzočnosti cesarjevi pritožil črez vojvodo, je bil ta dolžan, da se je zagovarjal pred cesarjem v slovenskem in nobenem drugem jeziku. Zgodovinar Enej Silvij Piccolomini, ki je pozneje kot Pij II. zasedel papeški prestol, pripoveduje enako, da je koroški vojvoda, kadar je vpričo cesarja vršil svoj vojvodski posel, razsojeval le v slovenskem jeziku. Šele pozneje, ko vojvode niso več razumeli slovenskega jezika, ga je nadomestila nemščina. A za vlade Španhajmov je bil slovenski jezik še

v navadi ne le pri nižjem ljudstvu, temveč tudi pri plemstvu. Zgodovina pripoveduje o velikih zaslugah vojvode Bernharda za koroško deželo: stoloval je v tedanjem glavnem mestu Št. Vidu ob Glini, ki se je za njegovega časa močno razširilo in dvignilo. Celovcu, ki je bil tedaj še majhen trg, je podelil mestne pravice, dvignil je Velikovec, zidal mostove in ceste, skrbel za procvit obrti in trgovine. Španhajmi — posebno Bernhard — so skrbeli tudi za Kranjsko in pripomogli k njenemu gospodarskemu in kulturnemu povzdigu. Vitez Ulrik Lichtenštajnski opisuje, kako ga je, ko se je odpravil iz Benetk na Koroško v obleki poganske boginje Venere, pozdravil vojvoda Bernhard pri Vratih v Zilski dolini s pozdravom: „Buge waz primi, gralva Venus!“ (Bog vas sprejmi, kraljeva Venus!) Tudi ta zgodba dokazuje, da je bil za časa vojvode Bernharda slovenski jezik običajen celo na vojvodovem dvoru in da so ga spoštovali nemški vojvode iz nemških pokrajin.

S temi vrstami smo hoteli navesti nekaj zgodovine okoli vojvode Bernharda, čigar spomenik stoji danes na starem trgu, in njen značaj smo podprli z izjavami znanih zgodovinarjev in mož tedanjih stoletij. In sedaj primerjajte sami s temi dejstvi besede dež. glavarja o priliki odkritja spomenika! Li ne zve-

nijo v očigled zgodovini ta čudna namigavanja in grožnje naravnost mučno in nizkotno! Razumljivo, ker so navadno tendenciozno potvarjanje zgodovinskih faktov. Vojvoda Bernhard je bil brezdvomno nemškega rodu in nemškega značaja in tega svojega izvora in značaja gotovo nikdar ni utajil. In noče tega njegovega nemškega značaja utajiti zgodovina, ko opisuje njegovo za oba naroda v deželi pravično in uspešno delovanje v procvit cele vojvodine. Naši Nemci so lahko uverjeni, da ta njihova beseda in njihova dejanja, ki izvirajo iz boleznega značaja in skušajo vedno zopet dvojiti, trgati in podirati, nikakor niso v duhu Bernharda Koroškega. V tem je kos velikodušnega nemštva tega vojvode, da je dal tudi slovenski besedi in slovenskemu značaju dežele celo spoštovanje. In danes pa v po njem ustanovljenem Celovcu ni več niti enega njegovega rojaka, ki bi si sploh še mogel misliti potrebo spoštovanja in znanja slovenščine — razun iz zgolj profitarških nagibov! Pa nam je prav tako, samo naj se nam ne zameri, če imamo potem za vse njihove bolesterne poizkuse in grožnje le prezir in usmiljenje.

V velikodušnem vojvodi hočemo gledati pravega Nemca in pri tem nas ne bodo motile nikake ozke besede in listine okoli njegovega spomenika.

## Nevzdržen položaj v Nemčiji.

**Notranje-politične razmere v Nemčiji so docela nerazčiščene. — Papen državnih vajeti ne da iz rok in se naslanja na zaupanje prezidenta Hindenburga. — Njegov ostri nastop proti Hitlerju in smrtna obsodba štirih hitlerjanskih teroristov sta izvala v nar. socialističnih vrstah vihar ogorčenja. — Hitler grozi z revolucijo, če jih vlada ne pomilosti. — Ostre kanclerjeve besede proti Hitlerju. — Papenova diktatura ali koalicija nar. socialistov s centrom edina možnost preprečitve meščanske vojne v Nemčiji.**

Nemčija preživlja težke dneve. Gospodarski položaj postaja naravnost obupen, država pa se vije v notranjih krčih in postruje z negotovostjo bodočih tednov in popolno nejasnostjo politične premoči vso zmedo in nered med ljudstvom. Nemčija bije danes v svoji notranjosti oster boj raznih strank in osebnosti za politično premoč v državi. Papen, sedanjí kancler, ne mara izročiti vladnih poslov Hitlerju in se zanaša na zaupanje Hindenburgovo. V tem svojem stremljenju, da obdrži vladno v svojih rokah, je pripravljen iti do skrajnosti in grozi celo z razpustom sedanjega državnega zbora in z razpisom novih volitev po novi volilni reformi, ki naj zmanjša število nac. socialističnih in komunističnih mandatov. Pa on stoji brez zaslombe pri katerikoli politični stranki in te iščejo rešitve izhoda iz sedanje notranje zmede na svojo roko brez kanclerja. Odtod tudi popolna nejasnost razvoja naprej in možnost vsakojakih izrednih presenečenj.

Napetost je narastla še posebno, ko je izjemno sodišče v Beuthenu obsodilo na smrt pet hitlerjancev vsled umora nekega komunističnega delavca. Hitler je tedaj v glavnem svojem glasilu priobčil oster protest in med drugim izjavil: Po vsej nacionalni Nemčiji se razlega krik ogorčenja. Izredno sodišče vlade, ki se imenuje „nacionalna“, je izreklo pet smrtnih obsodb v popolnem nerazumevanju obupa obtožencev nad dejstvom, da je državni aparat popolnoma odpovedal v borbi zoper marksistični morilni teror, ki je zahteval nad 300 žrtev iz naših vrst. V Nemčiji ne bo miru dotlej, da ta sodba ne bo razveljavljena. — Pritisk na vladno zaradi te obsodbe je tako silen, da je sigurno pričakovati pomiloščenja.

Seveda bo to obenem močan umik sedanje vlade.

V drugem pozivu pravi Hitler med drugim: Z obsodbo je naše stališče do te nacionalne vlade končnoveljavno določeno. Papen naj le mirno pošilja nad nas svoje krvave tribune, s pomočjo vsenarodnega upora bomo strli sistem. Za nas ima življenje le eno vrednoto: borbo!

Medtem so se vršila tudi pogajanja nar. socialistov s centrom in ta so po zadnjih poročilih dovedla do sporazuma, po katerem obe stranki strnjeno nastopita proti vsakim poizkusom diktature od strani Papena. V novi vladi zaseda centrum finančno in delovno ministrstvo, ostala mesta pa prepusti Hitlerju.

V nedeljo, dne 28. avgusta je kancler Papen podal svoj politični in gospodarski ekspozé in izjavil: Nikdar ne bom pripustil, da se v politično borbo uvede uboj in umor. Hitler nima nikake pravice govoriti v imenu vsega nemškega naroda. Vsem poizkusom meščanske vojne napovem najostrejši boj in bom onemogočil vse politične nemire in brutalnosti. — Te njegove besede smatrajo listi za vojno napoved Hitlerju. Vsekakor se mora kancler čutiti res močnega pri tako ostrih besedah. Veliko vprašanje je seve, li bo to svojo besedo mogel tudi izvesti. — Kancler se je obenem bavil z gospodarskim položajem in naglasil, da bo vlada skrbela za ureditev pravičnega uvoza iz inozemstva in za stabilnost marke. Število brezposelnih se mora znižati in zato naj nudi sredstva notranje posojilo. Za davke od 1. oktobra 1932 do 1. oktobra 1933 se izdajo posebni vrednostni papirji, ki naj pomenijo

državi nekako posojilo davčnih obvezancev. Plače se bodo znižale, istotako bančni diskont.

Bodočnost Nemčije je torej povsem negotova in nikakor ni izključeno, da bo svet presenetila v najbližji dobi z novimi, usodnimi novicami.

**Nemčija dobi zopet cesarja (?).** Nemška politična revija „Vorstoss“ je nedavno objavila članek „Das Ende der Republik“, v katerem piše: Nemčija je bila včeraj republika brez republikancev in je danes že zopet monarhija, a brez monarha. Dogodki zadnjih let so vzeli republiku zadnji ugled. Če novi državni zbor ne bo popustljiv napram Papenovi vladi, bo vlada sama ukrenila najenergičnejše ukrepe. Izpremenila bo ustavo in sklicala ustavotvorno skupščino. To bo prvi korak k izpremembi državne oblike. Ta korak je neizogiben zaradi notranje in zunanje politike. Samo monarhija more dati zdrav parlamentarizem. Ne monarhija marveč nacionalisti ogrožajo mir. — Tudi francoski poslanik v Berlinu je nedavno izjavil, da bo pred spomladjo zasedel Hohenzollernski prestol svojega očeta. Povratek Hohenzollerncev jamči, da bo mir še kakih deset let. — Tako poročila.

**Hitler pride v Avstrijo.** Naša vlada je dovolila Hitlerju, ki je postal nemški državljani, da se sme udeležiti avstrijskega fašističnega kongresa dne 17. in 18. septembra. Dunaj pričakuje za tedaj naval nacionalsocialistov z dežele.

**Preustroj vlade in uprave v Italiji.** Mussolini je nenadno izvedel temeljito izpremembo v italijanski vladi in diplomaciji. Izmenjal je stare fašistične ministre in poslanike s popolnoma novimi osebami. Sam pa je prevzel vodstvo treh najvažnejših ministerstev: zunanje, notranje in korporacijsko. Ta radikalna izprememba oseb italijanske politične javnosti je vzbudila v evropskem svetu nenavadno pozornost. Sluti se splošno, da sledi odslej nova smer italijanske politike, ki je dozdevno skušala igrati vlogo nekakega posredovalca med Nemčijo in zapadnimi silami. Novi kurz pa bi naglasil edino italijanski element v evropski in svetovni politiki.

**Velika Britanija se utrjuje.** Pred tednom se je zaključila velika konferenca, kateri so prisostvovali zastopniki Anglije, britanskih dominijonov in kolonij, da vpostavijo ožje gospodarsko sodelovanje ozemlja velike Britanije. Konferenca se je zaključila z dobrim uspehom: dominijoni in kolonije bodo uvažali v Anglijo po znižani carini in zato izvažali iz Anglije njene pridelke in izdelke. Skupno se je sklenilo 12 pogodb, ki bodo gotovo daleko-sežnega pomena za bodoče gospodarsko življenje v Evropi. — Zopet nov dokaz, kako se začenejo države medsebojno zapirati in se sanirati na podlagi samopomoči.

**Evropske agrarne države se pripravljajo na bodočo svetovno gospodarsko konferenco.** V Varšavi so se pretekli teden sestali zastopniki agrarnih držav srednje in vzhodne Evrope, da določijo skupne smernice, ki jih bodo zastopale te države na bodoči svetovni gospodarski konferenci in pa na posebni konferenci v Stresi. Šlo se je predvsem za določilo sredstev, ki bi omogočala omiljenje sedanjih deviznih omejitev in s tem svobodnejšo zamenjavo dobrin. Zastopane so bile Bolgarija, Estonija, Jugoslavija, Litva, Madžarska, Rumunija, Čehoslovaška in Poljska.

**Gospodarska konferenca v Stresi in podonavska federacija.** Dne 5. septembra se prične v Stresi konferenca zaveznih in ostalih držav, da izdelajo načrt gospodarske sanacije srednje in vzhodne Evrope. Francoski listi navajajo načrte, ki naj jih konferenca obravnava in sklene: Omiljenje in sledeča odprava deviznih omejitev in pospešitev gospodarskega in trgovskega zblizanja podonavskih držav. Francoski „Temps“ pripominja: Francija je načela vprašanje trajne pomoči za stalno v krizi se nahajajoče podonavske države. Potrebno je, da se doseže gospodarsko zblizanje teh držav, da si zamorejo opomoči finančno in gospodarsko. To je pravo nadaljevanje lozanskega uspeha. Za to je dala Francija Avstriji še direktno posojilo, da jo vzdrži do končnoveljavne rešitve v okvirju donavske federacije. — Menda jasno dovolj povedano!

**Evropske države iščejo izhoda s trgovinskimi pogodbami.** Po celem svetu in še posebno v Evropi je opaziti v zadnjem času živahno delovanje, da se sklenejo med državami nove trgovinske pogodbe. Anglija, ki je sklenila pogodbo s svojimi dominijoni in kolonijami, namerava sedaj urediti z ostalim svetom nove trgovinske razmere. Pričakuje se, da skleneta Francija in Anglija v bližnji dobi novo trgovinsko pogodbo. Francija se obenem pogaja z Rusijo, da bi ji ta dobavljala nafto in uredila caristične dolgeve, medtem ko bi ji Francija dobavljala drugo blago. Francozi so obenem v pogajanjih s Portugalsko in Kanado. Italija išče novih gospodarskih stikov z Nemčijo in Turško, Anglija namerava skleniti nove trgovinske pogodbe z Argentino, Dansko in Nizozemsko, ki so bile vsled ottawške konference močno prizadete. Isto živahno gibanje je opaziti v Ameriki. — Vse države iščejo novih trgov in si prizadevajo, da bi se znižali carinski zidovi, ki ovirajo svetovno trgovinsko izmenjavo.

**Ključ gospodarske sanacije ima Amerika.** Dne 15. decembra t. l. zapadejo obroki, ki jih morajo evropske države plačati Ameriki. Države pa se brez razlike vse nahajajo v kritičnem finančnem položaju in se sedaj krčevito trudijo, da dosežejo v Ameriki vsaj odlog plačil. Tako postaja vprašanje stališča Amerike glede medzaveznih dolgov vedno bolj pereče. In to vprašanje igra sedaj največjo vlogo pri propagandi za predstoječe volitve ameriškega državnega prezidenta. Tako je nedavno Hoover izjavil, da se medzavezniki dolgov nikakor ne smejo črtati in s to izjavo našel pritrdilo ameriškega ljudstva. Odklonilno stališče Amerike bi vsekakor položaj v Evropi znatno poostriilo in ogrozilo vsak uspeh koncem leta se vršee svetovne gospodarske konference.

## 0 podonavski federaciji.

Bivši francoski ministrski predsednik in finančni minister Caillaux se bavi v nekem francoskem listu z načrtom federacije podonavskih držav in razvija pri tem prav zanimive in ovaževanja vredne misli. Takole pravi: V Lozani je bila avstrijski republiki dovoljena finančna pomoč. To posojilo pa je najbolje dokazalo trajnost finančne krize podonavskih držav, ki se stalno obračajo na francoske banke po posojilo. Ene države rabijo denar, da dokončajo započeta javna dela, druge, da pomorejo svojemu, po svetovni krizi močno prizadetemu gospodarstvu in financam zopet na noge. Pozabljajo pa pristaviti: Mirovna pogodba nas je ustvarila, da je dala svobodo zaslužnjem narodom, pozabila pa je, da bi imela veliko gospodarsko celoto Avstro-Ogrske nadomestiti z enakovrednim aparatom. Politično svobodo, ki jo je dovolila mirovna pogodba, bi morala gospodarska določila omejiti, ne pa pripustiti, da so začele novonastale države postavljati carinske ograje in začele stremeti po neki gospodarski samostojnosti, ki bi jo mogle doseči k večjemu v počasnem razvoju in v dobi dobre konjunktore, nikakor pa v letih svetovne krize in s par papirnatimi trgovinskimi pogodbami.

Takole je današnji položaj v Podonavju: Pred svetovno vojno je bil pretežni del avstro-ogrskih predilnic na avstrijskem ozemlju, tkalnice pa so stale v sedanji Čehoslovaški. Namesto, da bi po svetovni vojni obe državi sklenili skupno pogodbo, sta se obe z vso močjo prizadevali, da postavita take tovarne, ki jih je sosed imel že postavljene izza časa monarhije. In sedaj izdelujeta tkanino obe državi v samostojnih tovarnah, seveda brez zadostnega števila odjemalcev. Pridelovanje sladkorja je bilo v stari monarhiji monopol Češke. Po polomu pa se je zdelo Avstriji potrebno, da začne konkurirati češkemu sladkorju in Avstrija je menda celo ponosna, da krijejo njene sladkorne tovarne 90 odstotkov celotnega avstrijskega konzuma, in se pri tem čudi, zakaj Češka ne kupuje več avstrijskega blaga. Ogrska, ki je pred polomom dobivala tkanine in kmetijske stroje iz Avstrije in Češke, ima sedaj predilnic in tkalnic in tovarn za stroje toliko, da se krčevito trudi, da bi izvažala te izdelke v inozemstvo. Jasno je, da je ta porast nepotrebnih industrij končno pomenil vse-

stransko škodo in bil neposredni povod večnega zadolževanja.

Tako je bil uničen ves zdravi trgovski promet, ki se je razvil v teku stoletij ob Donavi. Ker obdonavske države niso mogle spečavati svojih industrijskih in kmetijskih izdelkov neposrednim sosedom, so poskušale pridobiti izvenevropske odjemalce kot n. pr. Egipt, Brazilijo itd. Tako so se zgodili slučaj, da Ogri niso mogli prodati na Dunaju svojih vrtnih in poljskih pridelkov, ker je s temi pridelki tekmovalo cenejše egiptovsko blago. To je bila naravna posledica avstrijsko-egiptovske trgovske pogodbe, ki je bila sklenjena zaradi tega, ker je bil ogrski trg zaprt za izdelke avstrijske izvozne industrije.

To je bila nujna posledica mirovne pogodbe, ki je sicer prinesla narodno svobodo, a obenem uničila velikanski gospodarski aparat Podonavja. Po štirih letih vojnega gospodarstva se je pojavilo v nasledstvenih državah mrzlično produciranje vsakojakega blaga. Nastala je velika nadprodukcija, ker se nihče ni zmenil, kam se bo prodajalo, odkod našlo kupce. Tej novonastali industriji je izprva prišla na pomoč inflacija, ko se je kupovalo vseprek, a sledeča stabilizacija denarja je potisnila te umetno napihnjene industrije v strahovito krizo. In sedaj se love za vsako bilko, da si rešijo življenje. Danes vse kriči in prosi kreditov in posojil in vse je prepričano, da bo dal nov dotok zlata nove življenske moči. V resnici pa te države ne more rešiti nobeno posojilo in noben kredit.

Šele tedaj pride ozdravljenje podonavskih držav, ko bodo spoznale, da morejo prenehati s protinaravnimi obrambnimi carinami in gospodarskim zapiranjem in končati z umetno napihnjenimi industrijami. Je obenem dolžnost velesil, da popravijo napake, ki so jih zagrešile v letih 1919. in 1920., s tem, da zopet vpostavijo zgodovinsko nastalo gospodarsko celoto, ki bo ustrezala industriji in trgovini tako, da se nanovo nastale države gospodarsko zblizajo.

Tako misli eden izmed odločujočih mož sedanje Francije. In bodoči gospodarski razvoj podonavskih držav mu bo dal brezdvomno prav.

## 0 zadolžitvi naših kmetij.

**Neprestano rastejo dolгови v kmetijstvu.** Razumljivo, v kolikor so možnosti zaslužka vedno manjše. Cene so padle in vendar plačujemo s prodajo svojih pridelkov. Višina bremena je ostala neizpremenjena, dohodek pa je padel venomer, tako da je postalo plačevanje obresti najetih posojil in amortizacija posojenega kapitala vedno težja. In danes kriči avstrijsko kmetijstvo po nasilni razdolžitvi.

Odkod dolгови naših kmetij? Posledica gospodarske krize so, posledica neenakega razmerja dohodkov in stroškov na kmetiji ali še boljše posledica nepravilnega gospodarjenja na kmetijah. Poglavitni zakon umnega gospodarstva se namreč glasi: ne izdajaj preko svojih dohodkov in če bi moral pri tem trpeti pomanjkanje. Zato si bodimo na jasnem, da so vsi predlogi razdolžitve kmetijskih dolgov nepopolni in nedostatni dotlej, da ne odpravijo samo posledic gospodarskega nereda marveč tudi njegove vzroke. Navadna razdolžitvev dolgov v kmetijstvu v katerikoli obliki pomeni le navadno podaljšanje bolezni a ne odpravi bolezni same. Ja, da bi danes dolgeve črtali, s časom bi zopet narastli na isto višino in rastli dotlej, da bi kriza končno ponehala. In da bi pri taki radikalni razdolžitvi tudi drugi stanovi zahtevali isto mero, je razumljivo in katastrofa gospodarstva bi sledila.

Kako bi bilo z inflacijo? Inflacija ne pomeni nikako zdravilo marveč navadno mamilo. Sicer bi inflacija trenutno dejansko dovedla do razvrednotenja kmetijskih dolgov, stalne inflacije pa bi ne mogli prenesti in kaj kmalu bi se zato znašli zopet tam, kjer smo preje pričeli. Značilno za zadolžitve sploh je, da se je stara višina dolgov po inflaciji v letih 1922 in 1923 zopet vrnila in da se nahajajo zadolžene kmetije kljub inflaciji v starem ali še slabšem položaju.

**Položaj našega kmetijstva se zamore zboljšati le, če bo splošni gospodarski položaj prebolel sedanjo zmedo in le izboljšanje gospodarskih razmer sploh pomeni tudi trajno**

**razdolžitev v kmetijstvu.** S tem seve nikakor nečemo utajiti, da je po izredni višini dolgov ogrožen temelj našega kmetijstva, kar pa samo dokazuje nujnost razumne in radikalne sanacije narodnega gospodarstva in pa potrebo izredne varčnosti naših gospodarjev in naših gospodinj. Saj pravimo, da je boljše pravočasno s premišljenimi ukrepi preprečiti gospodarsko zlo, ki nam vsem grozi, kot pa čakati pomoči od drugod tako dolgo, da je končno prepozno.

## DOMAČE NOVICE

### V Grebinskem kloštru na evharističnem shodu na V. Gospojnico.

Najlepši kos našega narodnega življenja je danes brezdvomno v službi Najvišjega. In prav je tako, da najde in ohrani rod v teh dnevih duševne in zunanje zmede svoj pravi, razsodni pogled in ne podleže kratkovidnosti in ozkosrčnosti dneva. Tako silen dokaz rodovega zdravja je, da najde klic po večji notranji ubranosti toliko odmeva vsepovsod. Tokrat ga je podala severna Podjuna.

Že v prvem svitu Velike Gospojnice so se začeli zbirati romarji iz vseh krajev in vedno več jih je dohajalo: iz Št. Petra, Rude, Vovber, Velikovca, Št. Ruperta, Djekš, Krčanj, Kneže in še od drugod. Kmalu po deveti uri je mogločno zvonjenje in streljanje oznanjalo prihod škof. delegata in s pozdravom nanj se je pričel višek slavnosti. Vodja Karitassekretarijata je nagovoril zbrano družino v imenu kraljice Vnebovzete, mil. g. generalni vikar je v očetovski in prijateljski besedi govoril o potu do resnice in življenja. Nato je sledila procesija v nad tisoč parih s petjem in molitvijo. Pri sledeči glavni maši je bila velika cerkev, ki nudi prostora 3000 vernikom, dobesedno nabito polna. Domači pevski zbor je pel angeljsko sv. mašo. Nato so se zbrali posamezni stanovi k stanovskim naukom.

Veseli je sijalo ob tem velikem prazniku iz oči mladih in starih, veselje hvalečnosti in tihe sreče. In trud domačih pevcev in drugih, ki so doprinesli k lepemu uspehu, posebno trud preč. prof. Limpouha, nečaka domačega g. župnika.

**Duhovniške vesti.** V trajni pokoj je stopil č. dekan in župnik Jožef Fritz v Dvoru; za provizorja župnije Dvor je imenovan tamošnji kaplan č. Oto Pregl; bolezenski dopust je nastopil č. kaplan Kaleja v Št. Jakobu v Rožu.

**Študentovsko zborovanje v Podjuni.** V prvi polovici avgusta se je vršil v Goselni vasi letošnji splošni dijaški sestanek, ki je vrló mnogo doprinesel k enotnejšemu in globljemu naziranju o sodobnih vprašanjih in dovedel do prav dobrega uspeha. Sestanek so študenti otvorili s sv. mašo in pop. z akademijo pri Rutarju v Žitarivasi. Na sporedu je bilo petje ljubljanskega kvarteta, domačega zbora, recitacije iz Cankarja in Preglja, nagovor tajnikov in še marsikaj. Številna družba je ostala prav do večera v lepem, domačem razpoloženju. Zborovanje pa se je vršilo pri Eberweinu v Goselni vasi. V prvem govoru se je bavil predsednik kluba dunajskih akademikov s položajem na Koroškem in podal par prav dobrih misli, med drugimi je naglasil potrebo po skupni organizaciji slovenske inteligence na Koroškem. Drugi govornik je naslovil svoje besede na učečo se mladino, kateri bodi rast v zdrav značaj in polno osebnost glavna dolžnost napram narodu in sebi, da bo tako kos sodobnim nalogam narodnih voditeljev. Iz vrst naših bogoslovcev je bil tretji govornik, ki je v svojem globoko dojetem predavanju dokazal, kako daje na vsa življenska vprašanja naše dobe katoliška cerkev edini resnični odgovor in kako je v njenem nauku pravi recept zopetnega ozdravljenja. Naslednji dan smo slišali predavanje o kulturnem gibanju slovenske mladine, o mladi literaturi, glasbi, slikarstvu in arhitekturi v Sloveniji. Prijala je našemu študentu beseda o živahnem delovanju in udejstvovanju mladih sovrstnikov v domovini in vsa ta mlada sila je morala v slehernem našem študentu pregnati vsako malodušje in obupanost. Pa naši srednješolci so koj doprinesli dokaze svojega mladostnega udejstvovanja tudi na tem sestanku in starejši tovariši so se učili tudi tod. Zadnje besede pa so bile

posvečene naši primorski manjšini, ki dokazuje kljub najhujšemu terorju zdravo žilavost in vztrajnost. In ko je vrli predsedniče končno podal bilanco celotnega zborovanja, je z veseljem naglasil, da beleži slovensko koroško dijaštvo s tem setankom najlepši uspeh svojega dosedanjega gibanja: enoten koncept istega hotenja in istih ciljev. In v tem uspehu je glavno jamstvo pravega njegovega udejstvovanja v dobrobit vsega naroda!

**Hodiše.** (Oskrunitev križev.) V noči od 20. na 21. avgust so neki zlikovci pokvarili tri šele pred letom nanovo slikane križe ob cesti med Hodišami in Ležbami. Odbili so ogle, razpraskali obraze sv. podob, pomazali slike, večinoma z znamenjem narodnih socialistov. Poleg podobe s trnjem križane božje glave so narisali puško, kakor bi merila v glavo, na vsak križ napisali „Heil Hitler“. Pri tem svojem zločinskem poslu so se poslužili še cestnega blata. Nad tem brezvestnim počenjanjem podivjane mladine vlada pri nas silno ogorčenje in drugič bomo bolje vedeli, kako naj se odgovori takim brezverskim pobalinom.

**Sveče.** (Napad.) Dne 18. avgusta zvečer se je vračal Peter Partl p. d. Oštinov proti domu, ko ga napade neznanec s počrnjenim obrazom, oborožen s kolom. Partl, ki je nosil seboj malo svoto denarja, zavpije, kot da bi klical zaostalega tovariša, nakar je zločinec pobegnil. Peter se oddahne in jo, vesel svoje zvižace, mahne domov.

**Marija na Zili.** (Nesreča.) Ni ga v naši okolici, ki ne bi poznal Hunalovega Hanzlana. Revček je bil, tifus je preстал in slaboumnost je bila posledica. Mladina mu je nagajala a rad jo je imel in ji je večkrat narekoval kratke pesmice izza šolskih let. Enkrat na leto je šel na potovanje od hiše do hiše, četudi so domači skrbeli zanj. Pa letošnje potovanje je postalo zanj usodno in dolgo. V Malošče jo je mahnil in od tam hotel k škocjanski cerkvi — rad je tudi molil. Zgrešil je pot, padel čez škocjansko steno in se ubil. Tako je revček priromal v večnost.

**Grebinjski klošter.** (Požar.) Dne 15. avgusta je na vse zgodaj od ene do dveh izbruhnil požar pri p. d. Hrenu v Št. Jakobu in sicer na skednju. Hipoma je bilo vse poslopje v ognju, vse zaloge krme in žita so postale žrtev plamena. Nekaj orodja, lahkih strojev in živino se je posrečilo rešiti. Celotno pohištvo je zavarovano za 20.000 S. Skedenj bo lahko postaviti, toda kaj z živino, ko bo tako težko s krmo. Naklonjenost sosedov in usmiljenje sta v tem slučaju pač najbolj potrebni, sta najboljše zavarovalnica. Omeniti je še treba dobro voljo požarnih bramb, ki pa vsled pomanjkanja vode žalibog niso mogle koristiti.

**Št. Ilj ob Dravi.** Komaj je minul 1 mesec, odkar je pogorel skedenj pri p. d. Antonjaku na Trebinji, ko je bila cela vas v nevarnosti, ker je gorelo ponoči, smo imeli v nedeljo, dne 21. avgusta ob 2. zjutraj zopet ogenj. Tokrat je pogorel skedenj pri p. d. Čudniku v Št. Ilju. Ko so domači ljudje, zbudjeni od pokanja ognja in tuljenja živine, zagledali svetlobo, je bil že ves skedenj v ognju, tako, da ni bilo mogoče ničesar rešiti. Zgorela je vsa krma, žito, gospodarsko orodje, kakor tudi obe kravi in vol. Posestnik, kateri ima mnogoštevilno družino, je pomilovanja vreden in je pričakovati, da bo dobrosrčno ljudstvo pomagalo. Kako je nastal ogenj, ni znano. — V Ločah so potegnili iz Drave otroško glavo, katera je morala biti že dalje časa v vodi, ker se je že odtrgala od telesca. — Na Kotmaraves-Žopraški cesti, katera se popravlja sedaj pri nas, je zaposlenih v tem času le okrog 20 delavcev. Kakor se kaže, bodo od tukaj na Vrbo cesto le bolj površno popravili, ker menda primanjkuje denarja. Veliko je tukaj brezposelnih, kateri bi radi delali pri cesti. — Letina bo v splošnem še zadovoljiva. Sadja bo tudi pri nas precej. Le če bi se moglo spraviti po primerni ceni v denar. Ker tudi z lesom ni kaj, so kmetje v velikih denarnih zadregah ter ne morejo plačevati pravočasno davkov in drugih obveznosti.

**Šmihel.** (Smrt.) Pred 14 dnevi so umrli Škrjančeva mati na Bistrici. Več tednov so trpeli zaradi želodca in smrt jih je rešila. Za njimi je šel Rudolfov hlapec z Bistrice. Čisto nenadoma so v bolnišnici usmiljenih bratov v Št. Vidu odložili zemeljski križ Pongračeva

mati iz Šmihela. Prepeljali so jih drugi dan na dom, da ostanejo med nami.

**Št. Vid v Podjuni.** (Razno.) Končno smo dne 23. t. m. dobili par kapljic deža, žal prepozno in premalo. Niti ajda in repa si nista opomogli. Dež pa je imel to dobro stran, da je pogasil gozdni požar na Stari gori, ki ga ni moglo ugonobiti niti 40 mož. Prav dobro je bilo po nevihti videti ožgano površino gozda. Isti dan je bila v Klančah pokopana žrtev tega požara. Vrtoč se je vračal od požarišča, pa mu je priletel s skale od zgoraj kamen v glavo. Grozno je trpel. Obupali so v celovski bolnici nad njim in dovolili, da je vsaj umrl doma v Klančah. Pogreba se je udeležila mnogoštevilna množica. — Dne 21. t. m. so v Št. Petru pri Celovcu pokopali staro Kozlovo mater v Spodnjih Vinarah. Kljub želodčni bolezni je dosegla starost 67 let. Naj v miru počiva! — Drevesnica g. inž. Polzerja v Spodnjih Vinarah prav dobro uspeva. Že spomladi je prodal nekaj drevesc, jeseni pa jih bo imel še več na razpolago. Sadna drevesca se vzgojena na naši slabi zemlji in so zato tembolj priporočljiva, ker bodo gotovo boljše uspevala kot iz drugih drevesnic, kjer se umetno pospešuje njihovo rast. Nekateri naši posestniki imajo že tozadevne izkušnje. Nazadnje pa je treba podpirati tudi domačega človeka. — Pravi se, da živimo v pravni državi. Nad tem moramo dvomiti, če si predočimo nekatere sodbe dobrolaske sodnje, dvomiti pa moramo tudi nad tem, če premišljujemo, kako so novi upravitelji občine Rikarja vas napravili s tajnikom, ki je vodil občinske posle pet in pol leta. Če krojač svojega pomočnika ne rabi več, tedaj mu službo odpove in mu reče, da od gotovega dne ni več njegov pomočnik. Odgovodati se mora služba tudi hlapcu, dekli in vsakemu drugemu delavcu. Služba občinskega tajnika pa je služba višje vrste. Po našem pravnem čutu je nemogoče, da bi ne veljalo to za občinskega tajnika, kar velja za hlapca, četudi ni dobil likofa. Pri nas je namreč prišlo po zadnjih občinskih volitvah do neprosto-voljnega — na pritisk celovškega Heimatbunda — divjega zakona med Landbundom, Heimatschutzom in Delavsko stranko. To so stranke, ki niso samostojne, ampak zlezejo pod klop, kadar to ukaže celovška gospoda. Za ostale stranke je to važna ugotovitev, ker treba je računati s dejstvi. Divji zakonci so prišli 30. julija, pripeljali s seboj svojega tajnika, prevzeli so občinske posle, odpeljali inventar in akte drugam, staremu tajniku pa niso rekli ne bev ne mev. Tako enostavno se v pravni državi pač ne dela.

**„Windischer Hund“ stane 10 šil.** Beljaško okrajno sodišče je imelo pred kratkim razsoditi sledeči slučaj: Vojaški oficial Aistleitner je izustil proti korporalu Werniku psovko „Windischer Hund“, nakar mu je korporal podelil tri zaušnice in ga povrh tožil zaradi razžaljenja časti. Sodišče je prisodilo Aistleitnerju za psovko 10 šil. kazni. Vzklicni senat je sodbo beljaškega sodišča potrdil in spremenil kazen v pogojno.

**In kar je sicer novega:** Občina Bela je imenovala hotelirja Grossa častnim občanom vsled njegovih izrednih zaslug za kraj Belo. — Listi poročajo, da je Starhemberg ukinil celovski list „Heimatschutzzeitung“ vsled njegovega nejasnega pisanja povodom pogajanj za lozansko pogodbo. — V čaški grad pri Čajni je došel po angleškem prestolonasledniku še srbski princ Pavle. — Na Vrbskem jezeru se je pri vožnji z motornim čolnom ponesrečil celovski tovarnar Albert Francke. Z njim je jezero zahtevalo že ednajsto žrtev v tekočem letu! — Dne 24. sept. ali 8. oktobra vozi iz Celovca poseben osebni vlak na Dunaj po znižani ceni (12—14 S tja in nazaj). — V nedeljo, dne 4. in v ponedeljek dne 5. septembra se vrši v Pliberku veliki letni „jarmark“. — V dnevih od 18.—24. sept. se vrši v Celovcu „Deutsche Hochschulwoche“ in sicer v prostorih celovške gimnazije. — Pri vožnji opeke se je smrtno ponesrečil Ellersdorferjev hlapec Tomaž Rozencopf iz Grebinja. Zaspal je med vožnjo in padel na trda tla. — Ob celovski obali vrbskega jezera gori močvirje že skozi dva tedna in gasilec, ki se trudijo požar omejiti, ostaja še upanje na sv. Florijana in njegov dež. — V avgustu so našli na Koroškem 11.932 brezposelnih, za 210 več od julijskega števila. —

V petek, dne 26. avgusta je bilo v Celovcu čuti močan potresni sunek. Škode ni bilo nobene.

## NAŠA PROSVETA

### Hočemo celega človeka!

Mnogo govorimo o izobrazbi, delamo razliko med izobraženimi in neizobraženimi ter se trudimo, da odpravimo vse, kar nas dela neizobražene in dodajamo ono, ki nas uvrsti med izobražene. Pri tem pa ne pomislimo, li je merilo in pravilo, po katerem ocenjujemo in presojujemo sebe in druge, pravilno ali pa je enostransko in zato pomanjkljivo in nepopolno.

Človek družu v enem življenju dva svetova: duhovni in telesni. Navezana sta drug na drugega v živi napetosti. Človeka, to duhovno-snovno bitje, ki je v prvih stariših izgubil pravo, bogohoteno podobo in pride zato na svet nepopoln v svojem telesnem in duševnem življenju in oropan vsega nadnaravnega življenja, tega človeka izobraziti naravno in nadnaravno v čim bolj popolnega — to je prava izobrazba.

Mi govorimo sedaj samo o naravni izobrazbi, ki mora zajeti vsega človeka — torej duha in telo — seveda v pravem razmerju.

Telesna vzgoja in izobrazba je tudi važna, pa nima za nas, ki smo po večini telesni delavci, tolikega pomena. Večjega pomena je za ljudi, ki ne delajo telesno in so v nevarnosti, da jim začne telo radi nenaravnega in nezdravega življenja hirati in ne more več služiti duhu.

Duh je, ki oživlja in vodi vse v človeku. In prava izobrazba mora zajeti vse duševne zmožnosti človekove: razum in voljo. Ne sme biti enostranska, n. pr. samo umska. Ravno pretekli in povečini tudi še današnji človek razume pod izobrazbo samo veliko znanja, ki ga nudijo šole, knjige in časopisi, morda upošteva še lepo izražanje misli in elegantno obnašanje v družbi. Seveda je tako merilo za izobrazbo čisto zunanje in enostransko in možno le v našem napol izobraženem človeku, ki spoznava morda velike misli in kopiči ogromno naučeno znanje v svojem razumu, nima pa močne volje, da bi uresničil v življenju spoznane vrednote. Že smo doživeli in vedno bolj čutimo v sebi in okrog sebe uničujoči vpliv pretirane umske izobrazbe. Prodiral je človek globoko v zemljo in se dvigal daleč proti nebu, temeljito je proučeval vse skrivnosti samega sebe, vse je odprto in dostopno človeškemu razumu. Danes se ve res že mnogo in vedno manj je ugank. In vsi, ki sledijo temu hitremu teku v iznajdbah in odkrivanju, se štejejo med izobražene.

V isti meri, kakor je rastel razum, je pešala volja in hotenje do dobrega in lepega in praznilo se je srce. Z rastočim racionalizmom je izumirala srčna kultura. Redki so postali veliki možje, značaji, ki so v sebi uresničili v pravem soglasju vseh duševnih zmožnosti popolnega, celega človeka. Celega človeka odlikuje predvsem volja za uresničitev vsega, kar je spoznal kot dobro, lepo in plemenito.

Enostransko naziranje o izobrazbi je dopustilo, da so se udomačile v posamezniku kakor v narodu marsikatero napake in lastnosti, ki še bolj razdirajo značaj posameznika in ga trgajo iz božjega in narodnega življenja.

Površno je obdelana in močno zanemarljiva vzgoja volje ali srčna izobrazba. Naš čas naš sili, da se ravno mi mladi z vso resnostjo in s svetim navdušenjem posvetimo takemu izobrazbenemu delu, ki more zajeti vsega človeka z vsemi njegovimi silami. Naših razmer ne bo več obvladal polovičarski in enostranski človek, ampak cel človek, ki je po svojih naravnih zmožnostih pripravljen za bogato božje življenje in vsestransko udeleževanje v narodovem življenju.

**Katoliški svet v naši državi** je prav dobro organiziran: Mladinske organizacije štejejo 70.000, katoliško društvo žena nad 200.000, katoliško delavsko združenje nad 100.000 in katoliška učiteljska zveza več kot 11.000 članov. Vsekakor lepe in za našo republiko častne šte-

vilke. Da bi le rodile mnogo praktičnega katoličanstva!

**Št. Jakob v Rožu.** („Zlatorog.“) V nedeljo, dne 28. avgusta smo priredili na našem odru krasno igro „Zlatorog“, ki je vsesplošno ugajala. Ponoviti jo nameravamo na Malo Gospojnico, dne 8. septembra ob 3. uri pop. — Pridite in oglejte si lepo predstavo!

**Kongres narodnih noš v Ljubljani.** Udeleženci kongresa uživajo ugodnost četrtinske železniške vožnje, če pridejo na kongres v narodnih nošah. — Velesejska izkaznica dovoljuje četrtinski popust na avstrijskih in polovični popust vozne cene na jugoslovanskih železnicah. — Za kongres narodnih noš so posebne izkaznice!

## GOSPODARSKI VESTNIK

### Nekaj o obrestni meri.

Dovolj je denarja na svetu, pravijo, in vendar gospodarstvo še nikdar ni tako krvalo rabilo denarnih sredstev in odpomoči, kot dandanes. Samo dve ali tri države bodo na svetu, ki zamorejo voditi svoje gospodarstvo brez posojil, cela vzhodna in srednja Evropa ječi pod finančno krizo. In vendar je denarja dovolj, kar dokazuje na primer bančna rata (razlika med obrestno mero vlog in posojil). Tako imajo med upniškimi državami Švica bančno rato 2, Anglija, Francija in Holandska 2½, Amerika 3, Belgija 3½ procenta, dočim izkazujejo zadolžene države kakor Nemčija, Italija, Češka itd. bančno rato 5 procentov, kar očituje velikansko potrebo po denarju. Evropski denarni trg najbolj ovira izredna napetost med obrestno mero za vloge in obrestno mero za posojila. Lahko se danes govori že o obrestnem oderuštvi. Problem obrestne mere igra velikansko vlogo tudi pri mednarodnih posojilih in vseh večjih bančnih transakcijah. Brez znižanja obrestnih procentov ne bo prišlo n. pr. do mirne ureditve Kreditnega zavoda, do končne sanacije državnega proračuna in do stabilizacije denarja.

Nekoč — v času zdravih razmer, ki so prenesle marsiktere teorije — je bila obrestna mera odvisna največ od povpraševanja in ponudbe denarja. V zadnjih letih, ki so tako polni nereda in nemira, pa se je pridružila tema dvema faktorjema še vrsta drugih in danes postaja očito tudi to, da stoji za denarjem in njegovim trgom vendarle zopet človek s svojimi potrebami, strahom in težnjo. Zato je baš obrestni problem največ doprinesel k temu, da izgublja ta dosedanj gospodarski red, ki je dajal popolno svobodo trgovanja tudi z denarjem in veroval v sanacijo gospodarstva iz gospodarstva samega, ves svoj ugled in svojo privlačnost. Smatra se vprašanje obrestne mere za neposredni povod današnje finančne krize. Za leta sem igra pri kreditih največjo vlogo upnikovo zaupanje v dolžnika, to zaupanje pada z vsakim novim dnevom in vede do neverjetne obrestne višine. Zato je verjetno, da se bo tod iskala tudi prva odpomoč, ker bo najnujnejša, in ta gotovo ne bo v smislu kapitalističnega gospodarstva, ki je poznalo le suhe račune in profit in nič človeka z njegovo potrebo in zaupanjem ali nezaupanjem.

**Bančna rata je znižana!** Avstrijska narodna banka je znižala bančno rato za eden procent in sicer za diskontiranje menic od 7 na 6 in vzporedno za eden odstotek obrestno mero posojil. Znižanje je bilo omogočeno predvsem s sprejetjem lozanske pogodbe o posojilu. S tem je banka ugodila veliki zahtevi narodnega gospodarstva vsaj v mali meri.

**Volitve v kmetiško zbornico** naj bi se vršile po predlogu dež. kult. sveta, ki je o tem razpravljal na svoji seji preteklega tedna, dne 20. novembra. Razpišejo se 10. septembra. Verjetno je, da se bo deželni zbor na svoji prvi seji novega zasedanja predlogu priključil.

**Sadna letina v Avstriji.** Letina za grozdje in sadje kaže dobro. Pričakuje se, da bo padla cena vina vsled mnogo obetajočih vinogradov. Podeželska vina se bodo prodajala na veliko po 60 g. Sadja bo prav obilo na Štajerskem; tam pričakujejo izvoza za 25.000 vagonov namiznega sadja, in v Burgenlandu nameravajo

izvoziti 2000 vagonov. Tudi pri nas na Koroškem bo po dosedanjih poročilih okoli 2000 vagonov pripravljenih za izvoz, če ne ostane vreme kot doslej popolnoma nenaklonjeno.

**Sladkor, kava, čaj, pivo in vžigalice so se podražili.** Povišanje blagovno-prometnega davka je podražilo sladkor za 6 grošev, kavo za S 2.80, čaj za S 3.— pri kg. Na Koroškem se podraži pivo za 2 g pri litru. Najnoveše vesti pa govorijo še o podražitvi vžigalic, pri katerih bo znašala nova obremenitev celih S 1.19 za 100 škatljic.

**Položaj kmetijstva v Nemčiji.** Nemški kmetje se imajo boriti predvsem z izredno nizkimi cenami svojih pridelkov. Sezona je le malo vplivala na porast cen za svinje, jajca, sirovo maslo i. dr. Za klavno živino se plačujejo cene, kot še nikdar v tem stoletju. Cena krme pa se stalno drži na isti višini, kar gospodarstvo še bolj obtežuje. Tako je čutiti sedaj v kmetijstvu težnjo, da se zopet vrne k starim gospodarskim metodam. Denarja in obratnega kapitala primanjkuje vsepovsod in kmetje so se kar razveselili, ko je postala rž končno godna za žetev in prinesla prve pšenice. Skrajna varčnost varuje kmetije pred najhujšimi posledicami krize. Z davki in obrestni gospodarji ne zaostajajo, ker gre na račun izredne štedljivosti v gospodarstvu. Seveda je vprašanje, kako dolgo bo ta relativno ugodni položaj še obstal. Ker dejstvo je, da ima tudi skrajna štedljivost in ekonomija svoje meje v neznosnosti razmer ostalega gospodarstva.

**Začetek pouka na koroških kmetijskih šolah.** Kmetijske šole v Celovcu, Litzlhofu, Tancenbergu in Goldbrunnhofu pričnejo letošnje šolsko leto sredi oktobra in končajo v Veliki noči. Pogoji vstopa: dovršeno 16. leto, z dobrim uspehom dovršena ljudska ali glavna šola, zdravje in veselje za kmetijsko delo. V prošnji, ki naj bo lastnoročno spisana, naj se navede ev. pripravljenost za vstop v drugo kmetijsko šolo na Koroškem za slučaj prenapolnjenosti prve. Prošnji naj se priloži zadnje šolsko spričevalo, krstni in domovinski list in obveznica starišev za plačevanje zavodovih stroškov. Učenci 2. letnika imajo javiti svoj prihod do decembra ravnateljstvu. Mesečni prispevek znaša 50 šil. in šolnina za gojenje letnih 10 in za učence izven zavoda 20 S. Prošnji za znižanje prispevka naj se priloži ubožno spričevalo.

**Cene celovškega trga preteklega tedna:** Pšenica 31—33, rž 24—26, ječmen 22—33, oves 22—24, ajda 24—26, koruza 18—24; leča 0.80—1.20, grah 0.80—1.20, zeleni fižol 0.40—0.60, krompir 0.15—0.20; sladko seno 10—12, kisló 7, slama 8—10, zelje 0.30—0.40; goveja mast 5.00—6.00, sirovo maslo 4.00—5.20, prekajena slanina 4.—, svinjska mast 2.60—2.80; mleko 0.40—0.42, jajca 12—14, kokoši 3—4; 30 centimetrska drva trda 6.— mehka 4.50.

## RAZNE VESTI

**Največji sod na svetu.** Monakovska sodarja Josip in Alojzij Dorn sta izdelala sod, ki je brezdvomno največji leseni sod na svetu. Sod meri 87.935 litrov. Namenjen je za vino.

**Kako bi bilo, če bi bile ženske ministri.** Ženski svet si osvaja vedno več delokroga in le malo je še poklicev, od katerih so izključene. Kaj bo, če bodo ženske postale kedaj še ministri. Gotovo bo hotela tedaj vsaka prevzeti finančno ministrstvo. Deficit bomo pa poravnali možki. (Lj. Sl.)

**Moderni trgovec z lesom.** Joka: „S čim pa trguješ?“ Miha: „Z lesom.“ Joka: Na drobno ali na debelo?“ Miha: „Na drobno. Prodajam vžigalice.“

**Listnica uredništva:** Tekom časa smo od več strani sprejeli prošnje, naj bi se organiziral pismeni pouk slovenščine v obliki teden-skih pisem. Ker pa je taka organizacija pismenega pouka predvsem odvisna od števila interesentov, se obračamo na vse, ki bi se hoteli naučiti čisto in pravilno govoriti, čitati in pisati slovensko, naj nam javijo svoje naslove.

**Jabolčna drevesca** za jesensko saditev ima na prodaj Ing. agr. Marko Polzer, Spodnje Vinare, pošta St. Veit im Jauntale. Podpirajte domačega drevesničarja! 111